

ASIA	Luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä poikkeaminen lahokaviosammaleen osalta
VIREILLETULO	26.8.2025, täydennys 11.9.2025
HAKIJA	Mikko Heikura Luonnonhoidon asiantuntija Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Villimiehenkatu 2 B, 53100 LAPPEENRANTA mikko.heikura@ely-keskus.fi
HAKEMUS	Haen lupaa näytteen keräämiseksi lahokaviosammalesta (<i>Buxbaumia viridis</i>). Laji kuuluu EU:n luontodirektiivin II-liitteen lajeihin ja on rauhoitettu koko maassa. Tapaus liittyy Ukonhauta Oy:n jätealueen laajennussuunnitelmiin Imatran Kurkisuolla. Vuonna 2023 tehdyssä luontoselvityksessä (Lampinen & Saajoranta 2023) mainitaan kyseinen laji. Kesällä 2025 paikalle tehdyssä tarkastuksessa (M. Heikura) löydettiin luontoselvityksessä mainitusta paikasta lajille sopivaa elinympäristöä ja kasvualustaa. Lahokannolta löytyneiden itujuväksrykelmien (protoneemagemmojen) katsottiin kuuluvan kyseiselle lajille, mutta täyden varmuuden saaminen edellyttää mikroskooppisia tutkimuksia. Suomen Sammaltyöryhmän kanssa käymässäni Facebook-keskustelussa työryhmän jäsenet toivat esille näytteen keräämisen tarpeen koska itujuväksrykelmiä ei voi täysin varmaksi tunnistaa maastossa otetusta kuvasta. Sammaltyöryhmä on yksi ympäristöministeriön ohjauksessa toimivista eliötyöryhmistä, joka toimii Suomen ympäristökeskuksen (Syke) yhteydessä. Lajin etsimisessä apuna oli luontoselvityksen tehneeltä yritykseltä saadut 1 m tarkkuuksiset GPS-koordinaatit. GPS paikannuksen epätarkkuuksista johtuen ei ole aivan varmaa löydettiinkö maastotarkastuksessa juuri sama lahopuu, josta luontoselvityksen havainto oli tehty. Näytteen keräämisellä saataisiin varmuus, että laji esiintyy paikalla riippumatta siitä, onko lahopuu, jolla sitä esiintyy juuri sama kuin luontokartoituksessa havaittu.

1.10.2025

Tavoitteena on saada varmistaa lajinmääritys mikroskopoimalla, jotta Ukonhauta Oy:n hankkeelle voidaan varmaksiksi perustella esiintymispaidan säästämisen ja tarvittavan suojavyöhykkeen tarpeet.

Näytteen keräämisen ei arvioida vaarantavan lajin esiintymistä havaintopaikalla. Itujyväskykelmiä esiintyi varovaisesti arvioiden 300 cm² alueella. Näytteeksi riittää noin 1 cm², johon mahtuu arviolta noin 3 itujyväskykelmää. Lajia on osattu etsiä vasta viime aikoina. Suomesta on tehty 12639 havaintoa (tilanne 7.9.2025) joista 95 % on tehty vuonna 2020 tai sen jälkeen. Se että lajista ei ole tunnettuja esiintymiä Etelä-Karjalasta johtuu havainnoinnin vähyydestä. Asiantuntijan mikroskooppivarmentaman museonäytteen saaminen maakunnasta täydentäisi nykyisellään puutteellista kuvaa lajin levinneisyydestä ja auttaisi sen myötä lajin huomioon ottamisessa ja siten suojelutason ylläpidossa.

Poikkeamislupaa haetaan luvan myöntämisestä vuodeksi eteenpäin. Esiintymästä on tarve kerätä vain yksi näyte, mutta lupa haetaan varalta pitemmälle ajalle, mikäli näytteenotto ei jostain syystä onnistu kuluvan syksyn aikana.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Oikeudelliset lähtökohdat

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla annetun luonnonsuojeluasetuksen (1066/2023) 6 §:n perusteella koko maassa rauhoitettu kasvilaji.

Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) voi myöntää luvan poiketa kiellosta, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Ratkaisu

Kaakkois-Suomen ELY-keskus myöntää Mikko Heikuralle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 74 §:n rauhoitussäännöksistä lahokaviosammaleen osalta hakemuksen mukaisesti.

1.10.2025

Lupa myönnetään seuraavin ehdoin:

- 1 Luvan nojalla saa kerätä lahopaviosammaleen itujuväsrykelmiä ja muita osia Imatran Kurkisuon luoteispuolella Ukonhauta Oy:n jätealueen laajennussuunnitelmaan liittyvällä alueella.
- 2 Lahokaviosammaleen itujuväsrykelmiä saa kerätä vain lajinmäärityksen edellyttämän määrän.
- 3 Toiminta ei saa vaarantaa lahopaviosammaleen tai muiden lajien esiintymistä alueella.
- 4 Näytteet tulee lajinmäärityksen jälkeen toimittaa säilytettäväksi julkisiin tieteellisiin kokoelmiin, joilla on hallussapitolupa rauhoitetuille lajeille.
- 5 Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
- 6 Luvan mukaista toimintaa harjoitettaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana (esimerkiksi mobiililaitteessa) ja näytettävä pyydettyäessä.
- 7 Hakijan tulee toimittaa selvitys tämä luvan käytöstä 31.12.2026 mennessä Kaakkois-Suomen ELY-keskukselle (1.1.2026 lähtien Lupa- ja valvontavirastolle, viitteeksi KASELY/1207/2025).
- 8 Kaakkois-Suomen ELY-keskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa Imatran kunnan alueella 31.12.2026 asti.

Päätöksen perustelut

Lahokaviosammal on arvioitu viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2019) erittäin uhanalaiseksi (EN) lajiksi. Lahokaviosammaleesta ei ole tiedossa tunnettuja esiintymiä Etelä-Karjalassa Lajitietokeskuksen aineistossa. Lajin tunnettu esiintyminen on viimeisen vuosikymmenen aikana laajentunut huomattavasti ja laji vaikuttaa olevan aiemmin arvioitua yleisempi.

Toiminnan tarkoituksena on saada varmuus todennäköisen lahokaviosammaleesiintymän lajinmääritykselle, mikä edellyttää näytteen keräämistä mikroskopiointia varten. Tieto lajin esiintymisestä mahdollistaisi esiintymispaikan säästämisen ja sen huomioimisen tarvittavin suojavyöhykkein. Asiantuntijan mikroskooppivarmentama museonäyte antaisi tietoa lajin puutteellisesti tunnetusta levinneisyydestä maakunnassa.

Lupa on perusteltua myöntää, sillä toiminta edistää luonnonsuojelulain tavoitetta monimuotoisuuden turvaamisesta ja luonnontutkimuksen

1.10.2025

edistämisestä. Näytteen kerääminen lajinmäärittystä varten ei vaaranna lajin esiintymistä alueella eikä näin vaaranna lajin suotuisaa suojelutasa.

Luvan mukaisesta toiminnasta ei ole haittaa lahokaviosammaleen suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla, ja näin ollen poikkeuslupa voidaan myöntää.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 74 §, 83 §

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023) 6 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 (794/2024)

LISÄTIETOJA

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Kaakkois-Suomen ELY-keskuksessa biologi Kaisa Honkanen puh. 0295 029 067, sähköposti kaisa.honkanen@ely-keskus.fi.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt biologi Kaisa Honkanen ja ratkaissut vesistö-päällikkö Matti Vaittinen.

LIITE

Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Luonnonsuojelua edistävään tutkimustarkoitukseen myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

JAKELU**Päätös**

Hakijalle
Sähköisesti ilman saantitodistusta

Tiedoksi

Ympäristöministeriö, luontoympäristöosasto
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Imatran kaupunki
Suomen luonnonsuojeluliiton Etelä-Karjalan piiri

Sähköisesti

Tämä asiakirja KASELY/1207/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KASELY/1207/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Honkanen Kaisa 01.10.2025 09:38

Ratkaisija Vaittinen Matti 01.10.2025 09:41